

Secció III. Altres disposicions i actes administratius

ADMINISTRACIÓ DE LA COMUNITAT AUTÒNOMA CONSELLERIA DE MEDI AMBIENT I TERRITORI

203796 *Acord del Ple de la Comissió de Medi Ambient de les Illes Balears sobre l'autorització d'abocament a la mar emissari submari de l'EDAR, TM Sóller (3A/2019)*

En relació amb l'assumpte de referència, i d'acord amb l'establert a l'article 41.3 de la Llei 21/2013, de 9 de desembre, d'avaluació ambiental, es publica l'Acord del Ple de la CMAIB, en sessió de 22 d'abril de 2021,

DECLARACIÓ D'IMPACTE AMBIENTAL

Aquest projecte es sotmet al tràmit d'avaluació d'impacte ambiental d'acord a l'establert a l'Annex I grup 8.6 de la Llei 12/2016, de 17 d'agost, d'avaluació ambiental "Emissaris submarins d'aigües depurades i de plantes de dessalinització".

Per la qual cosa, amb caràcter previ a la seva autorització administrativa, procedeix formular la seva declaració d'impacte ambiental d'acord amb l'article 41 de la Llei 21/2013, de 9 de desembre, d'avaluacions ambientals.

1. Antecedents

Per a satisfer una millora del tractament de les aigües residuals de Sóller i de l'abocament del cabal creixent que es genera en el municipi de Sóller, el Govern Balear (a través de l'Agència Balear de l'aigua i de la Qualitat Ambiental, ABAQUA) l'any 2004 va convocar el concurs «Asistencia Técnica para la redacción del Proyecto de Adecuación y Legalización de emisarios submarinos y vertido al mar de las EDAR de Sóller y Sa Calobra».

En aquell moment es volien aprofitar les obres que s'havien de realitzar quan s'executés el «Proyecto de Aprovechamiento de los Recursos Hidráulicos de la Serra de Tramontana (Sa Costera y excedentes del Valle de Sóller)»; atès el temps transcorregut, per un vent, ja s'han executat les obres del projecte de Sa Costera així com la reforma de l'EDAR de Sóller i, per l'altre, la normativa de l'EIA s'ha modificat.

La reforma de l'EDAR de Sóller ja s'ha executat, la qual cosa ha suposat un augment de la capacitat i una millora dels processos de depuració. Cal dir que l'aigua amb tractament terciari s'aprofita per a rec sempre que és possible; no obstant, per mor de les característiques orogràfiques i de pluviositat de la vall de Sóller, no és possible reutilitzar tota l'aigua, existint sempre un excedent que s'ha d'abocar a la mar. L'efluent a abocar per l'emissari en cap cas superarà els límits de contaminació prevists a la legislació vigent (DBO₅: 25 mg/l; DQO: 125 mg/l i Sòlids en Suspensió: 35 mg/l).

Durant els treballs encaminats a caracteritzar les praderes de Posidonia oceanica es va comprovar que el punt d'abocament proposat estava realment a l'interior d'una pradera; per la qual cosa, s'ha proposat un nou punt d'abocament per a minimitzar l'afecció sobre la Posidonia i, com a conseqüència, s'ha ampliat la longitud total del tram difusor per a aconseguir una dilució correcta.

El projecte que es va informar a la Fase Prèvia de Consultes (exp. 3i/2009) ha sofert canvis en referència al projecte que s'ha exposat al públic i que ara s'avalua.

El 25 de maig de 2020 la CMAIB tramet un ofici a l'òrgan substantiu sol·licitant, entre d'altres un informe sobre la viabilitat jurídica del projecte ja que el present emissari està a uns 250 m de la línia de costa i l'art. 5 de l'Ordre de 13 de juliol de 1993 (per la qual s'aprova la Instrucció per el projecte de conduccions d'abocaments des de terra a la mar) estableix que la distància de l'emissari a la costa ha de ser superior a 500 m.

Tenint en compte que ha passat més d'un mes de la petició d'informe sobre la viabilitat jurídica i l'òrgan substantiu no ha informat al respecte, tal com preveu l'art. 18.5 de la Llei 12/2016, es continua la tramitació ambiental sense perjudici d'advertir aquesta circumstància en la DIA.

Posteriorment es constata que, d'acord amb l'article 3 de l'Ordre de 13 de juliol de 1993 esmentada, en realitat la conducció prevista en el projecte ha de considerar-se una conducció de desguàs i no un emissari.

2. Informació del projecte

El promotor del projecte és l'Agència Balear de l'Aigua i la Qualitat Ambiental (ABAQUA), que va sol·licitar autorització d'abocament al

Servei de Costes i Litoral, de la Direcció General d'Ordenació del Territori de la Conselleria de Territori, Energia i Mobilitat (òrgan substantiu).

Ubicació

L'actual emissari submarí de l'EDAR de Sóller discorre per la Badia de Sóller; l'emissari projectat també hi discorre però amb un traçat lleugerament modificat.

Situació actual

L'any 2005, durant les obres corresponents al Projecte d'Aprofitament dels Recursos Hidràulics de la Serra de Tramuntana la conducció va caure sobre l'emissari de l'EDAR de Sóller i el va rompre. En la reparació que es va dur a terme es va decidir que l'emissari no creués la conducció de Sa Costera, per la qual cosa es va modificar el punt d'abocament original acabant amb un difusor en T elevat sobre el fons.

Objecte del projecte

Es tracta d'aconseguir que la EDAR de Sóller funcioni de manera correcta i que el cicle de depuració d'aigües es realitzi de forma efectiva; per poder complir amb aquests objectius es considera imprescindible dur a terme reformes en les conduccions d'abocament de les aigües depurades:

-Substitució i renovació de l'emissari terrestre (1.765,1 m de longitud), mantenint el traçat actual pel Torrent de Sóller; s'eliminarà l'emissari antic i, en el mateix lloc, s'hi col·locarà el nou.

-Renovació de tot l'emissari submarí; el nou traçat transcorrerà pel costat esquerra del conducte de Sa Costera, evitant així una nova afecció a la pradera de Posidonia oceanica. La longitud total és de 1.045 m:

+680 m de canonada de fosa dúctil de 600 mm de diàmetre

+365 m de canonada de polietilè d'alta densitat de 630 mm de diàmetre nominal.

L'emissari anirà enterrat fins la cota -10 m, a partir d'aquesta profunditat l'emissari es col·loca sobre el fons marí fins la cota -23 m, on es disposa el sistema de difusió. Les juntes de la canonada seran cada 12 m i, per a evitar la flotació de l'emissari, es col·locaran llasts de formigó cada 3 m.

-Sistema de difusió: difusor de 20 m de longitud i 20 ports de descàrrega de 0'1 m de diàmetre separats 0'9 m; amb aquestes característiques s'aconsegueix la diluïció necessària(1:100) en totes les condicions hidrodinàmiques i ambientals.

L'emissari es projecte per poder transportar, per gravetat, un cabal punta de 900 m³/h (250 l/s); la seva vida útil es preveu de 50 anys.

3. Elements ambientals significatius de l'entorn del projecte

3.1 Diagnòstic territorial

L'emissari marí projectat afecta a Zones de Servitud de Protecció i Trànsit del Domini Públic Marítim Terrestre.

3.2 Diagnòstic ambiental

En la Badia de Sóller hi ha praderies de Posidonia oceanica, i existeix la possibilitat de trobar Pinna nobilis, nacra classificada en perill crític a la Llista Vermella d'Especies Amenaçades de la UICN (Unió Internacional per a la Conservació de la Naturalesa).

L'emissari afectarà a la ZEPA estatal ES0000520 «Espacio marino del norte de Mallorca».

Per altra part, la badia de Sóller, segons el Decret 49/2003, de 9 de maig, pel qual es declaren les zones sensibles de les Illes Balears, s'ha declarat com a Zona Sensible per risc d'eutrofització i per ser una massa d'aigua que requereix un tractament addicional al secundari degut a que es tracta d'una zona de bany.

Tant el punt d'abocament actual, com tots els punts d'abocament proposats com a alternatives en el projecte que ara s'avalua, es troben fora de l'àrea delimitada pel Ministeri de Medi Ambient i Medi Rural i Marí com a Zona Sensible.

4. Resum del procés d'avaluació

4.1. Actuacions prèvies

El 8 de gener de 2009 l'òrgan substantiu tramet a la CMAIB (Comissió de Medi Ambient de les Illes Balears) la documentació per poder iniciar la tramitació ambiental (exp. CMAIB 3i/2009); realitzant el pagament de la taxa corresponent el 27 de febrer de 2009.

L'òrgan ambiental va realitzar les consultes previstes a l'art. 22 de la Llei 11/2006, de 14 de setembre, d'avaluacions d'impacte ambiental i d'avaluacions ambientals estratègiques de les Illes Balears.

El 15 de març de 2009 es va emetre l'informe de la Fase Prèvia de Consultes, que va ser tramés a l'òrgan substantiu i al promotor.

4.2. Fase d'informació pública i de consultes

El projecte i l'EIA (Estudi d'Impacte Ambiental) es varen sotmetre al tràmit d'informació pública per un termini de 30 dies, mitjançant anunci en el BOIB núm. 38 de 27/3/2018, a la pàgina web de la Conselleria de Territori, Energia i Mobilitat i al Portal de Transparència i Bon Govern de les Illes Balears.

Durant el termini d'informació pública es va rebre un informe i 1 al·legació:

-Conselleria de Medi Ambient, Agricultura i Pesca. Direcció General d'Espais Naturals i Biodiversitat. Servei de Protecció d'Espècies (17/5/2018)

“Informa favorablement atès que no es preveu que tinguí incidència negativa sobre espècies catalogades i amenaçades, amb les mesures correctores que apareixen a l'EIA i el pla de vigilància que s'adjunta, així com les mesures proposades

Les mesures proposades a l'esmentat informe s'inclouen com a condicionants de la present DIA.

-Al·legació Federació Balear de Confraries de Pescadors (26/4/2018)

Es sol·licita la paralització del projecte actual i que es valorin nous traçats, bàsicament, pels següents motius:

-El nou emissari es troba a una zona molt important de predominança de corall.

-Es situa en un calador molt important per als pescadors d'arts menors: l'afectació sobre la producció pesquera de la flota en base al Port de Sóller serà de gran magnitud.

-Cal considerar l'impacte sobre la pradera de Posidonia oceanica que es troba situada a poca distància de l'emissari projectat.

-Durant la fase de construcció es poden experimentar: abocaments de residus al mar no tractats i un increment substancial del renou submarí a la zona.

El 14/9/2018, el promotor redacta un informe resposta a l'al·legació presentada; l'informe es remet a l'EIA on, en diversos apartats, conclou el següent:

-No s'ha identificat cap zona de predominança de corall vermell en la zona d'actuació del projecte.

-No es produirà cap tipus d'afectació sobre les praderies de Posidonia oceanica.

-L'EIA considera que l'augment dels nivells sonors, la terbolesa de l'aigua i els potencials abocaments de residus serà moderat, aplicant les mesures proposades.

-També es considera que l'impacte sobre el sector pesquer serà compatible, atès que només es produirà durant la fase d'obres i que el nou emissari suposa una millora per a la qualitat de les aigües costaneres.

Respecte de la presència del corall vermell cal dir que la CMAIB ha realitzat una consulta al Cap de Servei de Recursos Marins el qual ens ha indicat que a la Badia de Sóller no n'hi ha.

4.3. Altres consultes

El 5 de març de 2020 la CMAIB va realitzar consulta al Ministeri per a la Transició Ecològica; el 5 de maig de 2020 es va rebre resposta de la Subdirectora General per a la Protecció de la Mar on es deia el següent:

«[...] hasta que no concluya el procedimiento para determinar si el proyecto tiene que sujetarse o no a evaluación de impacto ambiental, no se podrá emitir el informe de compatibilidad.

En relación a la afección al espacio protegido ES0000520 Espacio marino del norte de Mallorca, deberá consultarse a la unidad gestora.»

5. Anàlisi tècnica de l'expedient

5.1. Alternatives

S'han proposat cinc alternatives de traçat de l'emissari submarí:

-Alternativa 0: dur l'emissari submarí fins al punt original d'abocament abans de la rompuda produïda pel projecte de Sa Costera; la distància a la costa és inferior a 500 m. Longitud: 1.115 m. Profunditat: 26 m.

-Alternativa 1: arribar a la distància des de la costa de 500 m. Longitud: 1.384 m. Profunditat: 30 m. Afecta a uns 260 m² de Posidonia oceanica. També es proposen subalternatives, però totes elles afecten a la Posidonia en diferents extensions.

-Alternativa 2 (seleccionada): es desplaça el punt d'abocament cap al sud-oest, respecte del punt d'abocament actual, traçant el darrer tram de l'emissari sobre sediment arenós i aconseguint que la distància mínima a la Posidonia sigui de 90 m; la distància a la costa és inferior a 500 m. Longitud: 1.020 m. Profunditat: 23,5 m.

- Alternativa 3: es perllonga l'emissari actual passant sobre la Posidonia (afectant uns 207 m² de pradera) fins arribar al fons arenós on es produirà l'abocament; la distància a la costa és superior a 500 m. Longitud: superior als 2.000 m. Profunditat: 38 m.
- Alternativa 4: es perllonga l'emissari cap al nord-est a través d'un canal d'arena, aconseguint que la distància mínima a la Posidonia sigui de 80 m; la distància a la costa és inferior a 500 m. Longitud: 1.170 m. Profunditat: 25,5 m. L'emissari ha de creuar la conducció de Sa Costera.
- Alternativa 5: es perllonga l'emissari cap al nord-oest a través d'un canal d'arena, aconseguint que la distància mínima a la Posidonia sigui de 50 m aproximadament; la distància a la costa és inferior a 500 m. Longitud: 1.230 m. Profunditat: 25,0 m.

Es comparen les 6 alternatives, incloent la zero, i es conclou que les alternatives més apropiades serien la 2, 4 i 5.

Les alternatives 4 i 5 permeten disminuir la probabilitat d'alteració de la massa d'aigua de la Badia de Sóller, respecte de l'alternativa 2; no obstant, l'alternativa 4 requereix unes determinades estructures per possibilitar creuar la conducció de Sa Costera, el que suposaria un major cost econòmic i possibles problemes hidràulics.

En quan a l'alternativa 5 cal dir que el punt d'abocament es troba més pròxim a la Posidonia i la longitud de l'emissari és major que a l'alternativa 2.

Finalment, es conclou que l'Alternativa 2 és la més adequada des del punt de vista ambiental i socioeconòmic.

Finalment el traçat de l'emissari previst en el projecte, tot i respectar el punt final d'abocament, es desvia un poc respecte de l'alternativa elegida a l'EIA amb la finalitat d'evitar el colze que es produïa.

5.2. Principals impactes de l'alternativa escollida i la seva correcció

A l'EIA es realitza una identificació dels elements del medi susceptibles de ser afectats pel projecte i es valoren els impactes associats, tant a la fase de construcció com a la fase d'exploració, generant-se una fitxa per a cada impacte on s'inclouen les mesures correctores proposades per a minimitzar-lo.

A continuació es destaquen i s'analitzen els impactes que es consideren més rellevants:

a) Qualitat de l'aire

Durant la fase de construcció es generarà pols pel trànsit de la maquinària; una de les mesures correctores que es proposen és el rec periòdic dels vials, zones d'aplec de materials, plataformes, etc. Cal indicar que no s'especifica d'on provindrà l'aigua per al rec, per la qual cosa la present DIA es condiona a que l'aigua utilitzada sigui depurada.

b) Medi marí

Durant la realització del traçat per on discorrerà l'emissari, s'alterarà de manera considerable la terbolesa del medi, per la qual cosa es proposen mesures correctores per a disminuir l'impacte.

Durant la fase de funcionament, l'impacte més important és l'efecte que pot produir l'abocament de les aigües depurades ja que es tracta d'un impacte continu, no obstant, l'estudi de dilució indica que l'abocament es dispersarà majoritàriament cap a l'exterior de la Badia de Sóller, no arribant a l'interior del port, i que els valors de dilució són òptims a pocs metres de distància del punt d'abocament.

En cas de produir-se una precipitació elevada, els col·lectors no serien suficients, per la qual cosa també s'abocaria a la mar aigua depurada provinent del torrent, no obstant suposarien un 0'018 % del total de les aigües que arribarien a la Badia de Sóller.

c) Vegetació marina

Donat que el traçat de l'emissari s'ha projectat sobre la síquia existent de Sa Costera, la Posidonia oceanica no es veurà afectada directament.

El cabal del nou emissari serà major que l'actual, essent major la seva afecció durant la seva fase d'exploració, no obstant, segons el que s'ha observat en l'Estudi de Dilució, tot i que les corrents afavorissin que la ploma de l'aigua abocada es dirigís cap a les praderes de Posidonia oceanica presents en la zona, atesa la distància que les separa del punt d'abocament la ploma d'aigua depurada arribaria a la pradera molt diluïda.

d) Fauna marina

Durant la fase de construcció es pot veure afectada la fauna bentònica; una de les possibles espècies singulars que es pot veure afectada és la *Pinna nobilis*.

Com a mesura correctora es proposa caracteritzar la zona per poder aprofitar les clarianes existents en les praderes i, si es localitzen individus de *Pinna nobilis*, es traslladaran a zones amb condicions ambientals similars.

Durant la fase d'exploració de l'emissari, l'impacte que es produirà sobre les comunitats vegetals marines també afectarà a les comunitats faunístiques. A la DIA es proposen com a condicionants les mesures proposades pel Servei de Protecció d'Espècies.

e) Afecció a XN 2000

El darrer tram de l'emissari submarí (uns 390 m aproximadament) està inclòs dins la ZEPA estatal ES0000520 «Espacio marino del norte de Mallorca» declarada mitjançant l'Ordre AAA/1260/2014 del Ministeri d'Agricultura, Alimentació i Medi Ambient (BOE

núm. 173 de 17/7/2014).

L'Estudi de Repercussions Ambientals conclou que l'execució del projecte no tindrà efectes adversos significatius sobre la ZEPA.

f) Paisatge

Durant la fase de construcció es pot alterar el paisatge, però serà un impacte temporal mentre es realitzin les obres.

Durant la fase de funcionament, l'emissari submarí no afectarà en res al paisatge de l'entorn ja que es tracta d'una infraestructura oculta davall la mar.

5.3. Pla de vigilància ambiental (PVA)

El PVA pretén garantir el compliment de les indicacions i mesures protectores i correctores contingudes a l'EIA, així com detectar impactes no previstos a l'EIA i proposar les corresponents mesures per a reduir-los, eliminar-los o compensar-los.

El PVA s'organitza en tres fases consecutives: Fase d'obres, Fase de Funcionament i Fase de desmantellament i abandonament.

Per a la fase de funcionament s'ha dissenyat un seguiment ambiental de la zona d'abocament aplicant les especificacions del Pla de Vigilància i Control de l'Abocament al Mar per un Emissari Submarí procedent d'una EDAR, emès pel Servei de Costes i Litoral de la DG d'Ordenació del Territori i elaborat a partir de l'Ordre de 13 de juliol de 1993 del Ministeri d'Obres Públiques i Transports per la qual s'aprova la Instrucció pel Projecte de Construccions d'Abocaments des de terra a la mar.

6. Conclusions

S'observa que l'EIA avalua tant el tram terrestre com el marí, mentre que l'expedient que s'està tramitant i avaluant és el projecte d'autorització de l'emissari submarí per part del Servei d'Abocaments de la DG de Territori i Paisatge, que és sobre el que s'emet la present DIA.

Per tot l'anterior, es formula la declaració d'impacte ambiental favorable respecte del Projecte de l'emissari marítim de l'EDAR de Sóller, sempre i quan es duguin a terme les mesures preventives i correctores proposades a l'Estudi d'Impacte Ambiental i les següents condicions:

1. El tram de l'emissari submarí que quedi en desús serà retirat i gestionat tal com preveu la legislació de residus, sempre i quan no es demostrï que els impactes ambientals produïts per la seva retirada són més grans que els impactes ambientals que pot ocasionar la seva permanència indefinidament.
2. L'aigua que s'utilitzarà per a evitar la pols durant la fase de construcció ha de ser aigua depurada.
3. Segons el Servei de Protecció d'Espècies:

1. Les tècniques de col·locació de l'emissari al fons han de ser les menys impactants possibles, tant per a la nacra com per a la posidònia.
2. S'ha de valorar la possibilitat de realitzar trasplantaments de posidònia que s'hagi de veure afectada a altres indrets amb similars característiques ambientals sostrets de l'impacte.
3. En l'improbable cas de trobar exemplars de nacra (*Pinna nobilis*), cal paraitzar les tasques i informar immediatament al Servei de Protecció d'Espècies.
4. S'ha de realitzar un seguiment de l'evolució de les comunitats bentòniques de la zona, mitjançant el Pla de Vigilància.
5. S'ha de dur un seguiment, mitjançant el Pla de Vigilància, de l'evolució de la qualitat de l'aigua vessada.

4. En tractar-se d'una conducció de 250 m des de la línia de costa, ha de rebre la consideració de conducció de desguàs, i no d'emissari, tal com es desprèn de l'article 3 de l'Ordre de 13 de juliol de 1993 per la qual s'aprova la Instrucció per als projectes de conduccions d'abocaments des de terra a la mar, i així haurà de precisar-se en el projecte.

Es recorda que:

-Abans de l'autorització del projecte s'ha de tenir l'informe de compatibilitat previst a la Llei 41/2010, de 29 de desembre, de Protecció del Medi Marí.

-La posidònia forma part de l'hàbitat d'interès comunitari prioritari 1120 Praderies de Posidonia oceanica, per la qual cosa, segons l'art. 46.3 de la Llei 42/2007, de 13 de desembre, del Patrimoni Natural i de la Biodiversitat (text consolidat de 22/9/2015), els òrgans competents han d'adoptar les mesures necessàries per evitar el deteriorament dels hàbitats i les perturbacions a les espècies fora de la Xarxa Natura 2000. A més, la posidònia és una espècie inclosa en el "Real Decreto 139/2011, de 4 de febrero, para el desarrollo del Listado de Especies Silvestres en Régimen de Protección Especial y del Catálogo Español de Especies Amenazadas" i que d'acord amb l'art. 57 del text consolidat de la Llei 42/2007 no es pot produir cap afecció sobre aquesta espècie, llevat dels casos en què s'incorri en alguna de les excepcions definides en l'art. 61 del text consolidat de la Llei 42/2007.

Les obres es realitzaran fora de temporada de bany.

Palma, 30 d'abril de 2021

El president de la CMAIB

Antoni Alorda Vilarrubias

<https://www.caib.es/eboibfront/pdf/ca/2021/69/1089542>

